

सुभाष गीतावणी-२

II

18-6-1921

1921

। वंदेमातरम् ।

Rs. No. 380

सुभाष गीतावणी.

66

भाग १

संयोजक श्री

पा. मोहनलाल

राष्ट्रिय

आश्रित १ वी.

द्विमत

धी शारदा

शा. हरलाल

1-2-22

કિશીને પાયા
અમરનાથ
ગુરુના ગ્રંથોનો સંગ્રહ

ધંશ્વર સ્તુતિ.

નમામી મહાધી જગના પતિ (૨)

નમામી દયાળા વિમળાધીપતિ- ૨૬

નિલ શુદ્ધ બુદ્ધ મુક્ત વિભૂવર

સચ્ચિદાનંદ શ્રી પતિ

સદગ જગદાધાર પ્રભુજી (૨) મંગળ—

નિરવિકાર અનાદી અનૂપમ

અધર

મારું (૨) મંગળ—

પ્ર સુધીતમ

અતી

૧ (૨) મંગળ—

હર ૧ ધંશ્વર

૧૪ સુધારક

૨૧

૨૬ (૨) મંગળ—

સંગીત શ્રેણી.

કિશીને પાયા;

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૪૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂબાઈ ગાતાવલી

વિષય ૬ - ૩૨

(૩)

રહીશુનિ મને સખ હાર... પ્રભુ.
 ભૂમંડલ ઓર પહ તારે (૨) ચત્ર અચળ જીવ જડ સારે
 પુન્હી કો રહે પુમાર... પ્રભુ.
 પુન્હી હિરણ્ય મર્મ કહવાયે (૨) સારે ખલડ રચાયે;
 કોન કર સને શુમાર... પ્રભુ.
 હો જમત કે આદી કાણુ, પુનિ કીયે કુચે હો ખારણુ
 પુન્હી કરતે સંહાર... પ્રભુ.
 સખ ખલોમે પુમી ખલ હો, સખ ચલ હે પુમી અચલ હો.
 પુમીહી સખ કે ભંડાર... પ્રભુ.
 યું વાશુદેવ ગાતા હૈ, જો શરણુ તેરી આતા-હૈ
 મીલે મુકીકા દાર... પ્રભુ.

ભજનામત.

૩

નમસ્તે અમારા અરો પ્રાણદાતા
 નમસ્તે અમારા પીતા માતા બ્રાતા
 નમસ્તે મહાદેવ જોડી હી દસ્તે
 નમસ્તે પ્રભુજી નમસ્તે નમસ્તે

સંગીત શ્રેણી.

૪

સોનું કરો કલ્યાણુ ક્યાણુ પ્રભુ સોનું કરો કલ્યાણુ
 નરનારી મધુ લક્ષ્મીની સયે જીવનં પુનં તમામ. ક્યાણુ—

જમના વાસીઓ સૌ સુખ ભોગવે આનંદે આઠે જન્મ ”
 દુનિવામાં હરદ દુકાળ પડે નહિ હડે નહિ કોઈ જામ ”
 સર્વે જન્મે સુખકારી વધે ને વળી વધે ધન ધાન્ય દયાળુ—
 કોઈ કોઈનું ખુરં નવ ઇચ્છે સૌનું ઇચ્છે સૌ સમાન ”
 પોત પોતાના ધર્મ પ્રમાણે સર્વે જન્મે જમવાન ”

સ્વર્ગાનિ કુંચી.

૫

પરભાતિઉં.

ગત રહે જાહરે પાછળી ખટપટી સાધુ પ્રરૂપને મુખ ન રહેવું
 નિદ્રાને પરહરિ સમરવા શ્રી હરિ એકવું એકવું એમ કહેવું. રાત-
 જોગીયા હોય તેણે જોમ સંભારવા ભોગીયા હોય તેણે ભોમ તજવા,
 વેદીયા હોય તેણે વેદ વિચારવા વૈષ્ણવ હોય તેણે કૃષ્ણ ભજવા રાત-
 ચુકરિ હોય તેણે સદગ્રંથ બાંધવા દાતાર હોય તેણે દાન કરવું,—
 પતિવ્રતા નારીયે કંથને પૂછવું કંથ કહે તે તો તેણે ચીત ધરવું રાત
 આપણે આપણા ધર્મ સંભાળવા ધર્મનો મર્મ લેવો વિચારી,
 નરસીહના રાગીને રોહથી જામરતાં શરી ન આવતરે નરને નારીરાત—

નરસિંહ મહેતા.

૬

મહાત્મા ગાંધીજી વિષે.

ધન્ય ભૂમિ મુજરાત માતે તુજ ભાગ્ય લેખ કંઈ ભવ્ય દીસે
 સૌ સાધુનો સાચો સાધુ સાબરમતિ જલ તીરે વસે—ધન્ય.
 રસ કસ તારો ફરી ખતાવા દેવલોકે અહીં આગ્યો છે.
 ધર્મ કર્મને સતેજ કરવા ભારત દેશ જમાવ્યો છે.—ધન્ય.
 દીવ્ય તેજ એ દીવ્ય શૂદ્ધીરી દેશ પ્રેમ પ્રમદાવે છે
 પયગંબરી એ પ્રભા અનેરી દીલ દીલ જોત જમાવે છે—ધન્ય.
 ધન્ય ભાગ્ય એ કુંજ મુજરી ધન્ય ધન્ય એ નંદનવન
 ધન્ય ભાગ્ય સૌ રાષ્ટ્રીય સુજનતા જ્યાં પ્રગટે પ્રભુતાના જન—ધન્ય.
 મોહન તાર નામ મીઠું રમ રમ ચેતન દાવે છે
 સેવાના હાસંત ગાંધીજી દર્શનથી દુઃખ ભાગે છે—ધન્ય.
 કાશીકે મધુરાંથી આજે રાજનગર કંઈ ભવ્ય દીસે
 સાબરમતિ જલ લોટી લોટી મગા પમુના આવી રશે—ધન્ય.
 અભિનંદન એ રાજનગરને અભિનંદન એ સરીતા નીર
 પ્રજા વર્ગને છે અભિનંદન જ્યાં રમતા પયગંબર તીરે—ધન્ય.

સાંજ વર્ષિમાન.

૭

૨૨ીયા વિષે

ધીમે ધીમે ચાલે ૨ મીડા મીડા ગાજે ૨
 રડા માગે ૨૨ીયો દોછ

આ રેંટીયામાં દેશોદયના નીકળે તાર (૨)
 એ તારે તારે બાળું હું ભારતનો ઉદ્ધાર (૨) ધીમે.
 ત્રાક રૂડી પંચા રૂડી, ઉજવળ રૂડી નાથ
 ઉજવળ પુણી આપતી ઉજવળ મારા હાથ
 એ અભય પછે ફરતોરે દુઃખડાં સર્વે ફરતોરે
 રૂડા મારો રેંટીયો હેજ.

(મામા ને બડવાનો સંવાદ)

મારો-કચરમઝ કદની બડવાવાળી લંગોટી
 તમેરે જાનકડા બડવા બસો ક્યાં બમવા બડવા ?
 ઉભલા રહેજો.

બડવો-આવું શું બોલો મામા આવું શું બોલો
 વડવાના વચનો આજે જાને તરછોડો મામા—આવું.

મામા-ઉભલા રહો તો તમને પેમે પરણાવું
 હાથ-૧) મન મમતો મીડો મીડો દુઃખો લેવરાવું, બડવા ઉભલા.

બડવો-બોળા મામાજી તમે બોળું વિચારી

✓ અમને પરણાવી કીધો ભારત બીબારી મામા—આવું.

કાચી વચે પરણીને રડુ શું થાય ?

કુમળી આ મામા મારી મહેલી કરમાયે મામા—આવું.

મામો-ઉભલા રહો તો તમને હીરે મળવું
લાલચ-રમોજનીયાં બાવે બાવે રડાં રંધાવું, બડવા-ઉભલા.

બડવો-હીરાના જોત્રએ મામા પ્રહારી નેરી
અમને તો લગની લાગી વિધ વિધાની મામા-આવું.

રૂપિની રૂડી મામા બાહુડા વેથે

બણવું ને ગણવું બાવે રડ ને પ્રહારી મામા-આવું.

મામો-ઉભલા રહો તો તમને ગાવલડી આવું

લાલચ-૩ દુધલડાં દોહી દોહી પ્રેમે પીવડાવું બડવા-ઉભલા.

બડવો-આજે મામાજી તમે કીધી તૈયારી

સપનાં શાસ્ત્રોને માથે ફેરવવા પાણી મામા-આવું.

જ્યાં ત્યાં આડા આવીને ઝગડો ઉપાડો

કુળની મરમાદા માથે લઈને કુહારો. મામા-આવું.

મામો-ઉભલા રહો તો મોટી મેટી ચણાવું.

લા ૪. હીડોળા બાંધી તમને હરખે ઝુકાવું બડવા ઉભલા.

બડવો-તોમા મામાજી તમે બહુ બહુ ભગડી

જીવતર કેં કેંના કીધાં આપે કુળધાણી મામા-આવું.

મોટી પ્રીતિનાં મોટાં અણગાં છુટાવી

મૂંઠે મારગ ભારતની હાંસી કરાવી મામા-આવું.

હરિશંકર વિધાર્થી.

६

राष्ट्रीय गीत.

भारत हमारा देश है, हित उसका निश्चय माहे जे,
 उसके हितके करने हम कुछ न कुछ कर जये जे. भारत.
 भारत हमारी मातृभूमि. उसका रक्षु हम पर है अहुत,
 उसके भिताने के लीये हम कुछ न कुछ कर जय जे, भारत.
 भारतके दुःखप्रद अनन्ति पर, क्यों न आंसु बहावे जे,
 उनके हटाने के लीये हम, कुछ न कुछ कर जये जे. भारत.
 धर्म निष्ठा और धनसे उन्नती भारतकी होवे,
 जिस उन्नति के मार्ग में हम कुछ न कुछ कर जये जे. भारत.

१०

ओ मातृभूमि तेरे यरहोमे फिर नभाऊं
 मैं अजित बेट आपनी तेरी श्रमभुमे खाऊं. टेक.
 माये पै तू हो यंकन छाती पै तू हो माया,
 लज्जा पै भीत तू हो में तेरा नाम गाऊं. मै.
 लससे सुपूत बपये श्रीराम कृष्ण जैसे,
 उस तेरी धूमिका में नीन शीष पै यदु. मै.
 मानी समुद्र लसली धूमिका मान करके,
 करता है मान तेरे उस पैर को मनाऊं. मै.
 वे देख मान वःसे यदुकर उत्तर भयेसम

ગારે રહેત કાલે તુઝકાહી એક પાઉ
તેવામે તેરી સારે બેઠકે બેલ જાઉ
વહ પૂછ્ય નામ તેરા પ્રતિદીન સુનું સુનાઉ
તેરેહી કામ આઉ તેરાહી મંત્ર માઉ
મન ઓર દેહ તુઝપર અગિલાન મે ચઢાઉ

અ.

૧૧

જ્યાં લગી દેશદિલ તત્વ ચિન્હો નહિ
ત્યાં લગી સંપત્તિ સર્વ જૂઠી
લાખને કરોડથી વિત સંઘડ કરો
જાણુમે એ બધું રાખ મૂઠી.

(૧)

શું થયું માલ પરદેશનો લાવીને
એકના એમણા દામ લધિ
શું થયું માલ કાચો બરી સ્ત્રીમરો

મોકલી લક્ષ્મી લાભ કીધે

(૨)

શું થયું ખુબ બણી ઉચી રીઝી થકી

શું થયું બાન મરિકામ લીધે

શું થયું કાટને હેટ ધાર્યા થકી

શું થયું ચાન જલ પાન કીધે

(૩)

શું થયું ઉકળીને ખુબ બાપણ વડે

શું થયું રાગને રંગ બાણે

શું થયું દેશ પરદેશ સેવ્યા થકી

શું થયું વગાડીના મેદ બાણે

(૪)

એ છે વ્યવહાર સા પેટ ભરવા તથા
 દેશનું દિત તેમાં ન જોસે
 દેશના દિતના તત્વ દર્શન વિના
 રાત ચિંતામણી જન્મ ખોસે

(૫)

મહાત્મા ગાંધીજીની આજ્ઞા.

સ્વદેશી વ્રતની પ્રતિજ્ઞા લ્યો. ✓

સ્વદેશી વૃત સૌ સમજી લેજો, સ્વરાજ્યની આ આવી છે
 વરણાગી સૌ છોડી દેજો, એમાં સુંદર બાવી છે.
 નરીખાઈ સાદાઈ શુદ્ધર ગાંધીજીના પાઠ રૂઝાં;
 કોણુ હવે નહિ પળશે આ વૃત, કોઈ નમાજા દેશ જુઝાં.
 જન્મદાયી માતૃને મૂકી, કુતરીને કોણુ ધાવવા જાય;
 પોતાનું ધર બળતુ મૂકી, કોણુ ઓલવવા બીજે જાય.
 સ્વદેશની વસ્તુઓ સુંદર અન્ય દેશ પણ ચાહે છે;
 ટકાઈ સસ્તી ને મનઝમતી પરદેશી શરમાવે છે.
 માટે સત્તામહ સંખી સૌ સ્વદેશી વ્રત ધારણ કરજો,
 આજઘડી પરદેશી ચીજો કદીય પણ ના સંધરશે.
 ખાતા છે શુદ્ધર ગાંધીની સાચા કિબો સૌ પળશે;
 નાત જાતને ધર મંદીરમાં સ્વદેશી ચીજો સંધરશે.
 આવો અમુકામ સમય હવેનો ફરી ફરીને નહિ આવે;

સત્વામ્રહને સ્વદેશી પ્રતનો લ્હાવ ફરીને નહિ આવે.
માટે લેજો સ્વદેશી પ્રતની આજ પ્રતિમા ના મુકશો;
લીધી તોતો નબળા થઇને, પાછા ના મૂળી દેજો.

જનાદેન શર્મા.

જોતારાજને ખીડી તમે પીધી, ગણેરે નહિ તો મુખમાં લેજો સીની;
તજેરે જનો ખીડી તમે પીધી. ॥ ટેક ॥

આજળ જનો ખીડી નહિ પીતા, ધરમ અને સાચ થકી ખીટા તજો.
નહિ પીતા પુત્રો તેના જઇએ, ખીડી મુખ કેમજ તે પીએ તજો.
ખીડી પીવા કોઈ નથી કહેવું, છતાં મન કેમ મુકો વેહેવું. તજો.
ગરમ સાય લાગે ધણી ખીડી, તેના સાથે બાથ જાને બીડી. તજો.
કુરુષુ જેમાં લાખો રહ્યા ચોડી, તેને પીવા જુજ કરો મોડી. તજો.
ખીડીરે થકી દાનીને વિચારો, પછી પીવી પ્યારા હરે ધારો. તજો.
ખીડી થકી બુદ્ધિ જાયે મારી, પીવા લાગે શાને જોતે સારી. તજો.
ખીડી થકી વાસ આવે મારી, જણો નહિં શિક્ષા તમે લાડી. તજો.
ખીડી થકી ગાય અનેક આવે, આમાં બાઈ પીવી જાને બાવે તજો.
કરે ખોડી જુવો કરે કમો મમે કેમ આનંદ અરે નાનો. તજો.
પુરી વાસ સંડાસે આવે છે તોયે તમને ખીડી ત્યાં બાવે છે તજો.
ખીડી થકી ખુંખું ધણું થાયે, સડો જાતી મધે તો બંધાયે તજો.
લાગે નહિ પાનુ આખરે થાયે જોસ ડાહ્યા માણસને જુઓ પુછી તજો.
ખીડી પીવી બંધ તમે રાખો, કરી રાખ નાણાંની નવ રાખો. તજો.
સાચા કહેવું મટવું નથી જણું, વિશેષ કહેતાં આપ આજળ સાચું તજો.

સહુ સહુનો ધર્મ તે સાંભળો, સુખી થશો બોલ કહું પાળો. તળો.
ત્રિભૂવનદાસ તમારો છે, ઇચ્છી હિત જન તમારું કે. તળો.

પાટીદારોના આર માસ.

- ભાવડ બાગોને લુદરા કડીએ કલુખીનું દુખ
કર્યાવમ કૃપા કરી કયારે આપણો સુખ ભાવડ. ૧
- કારતકે કલુખી કુવે ગયો શીર ઉપાડી કોચ.
ધર્મીડા વાવવાને કારણે જોયા શુકનને જોશ. ભાવડ. ૨
- આમસરે મન માંડી મલપતો રૂડા ધર્મીડા દેખાય
પણ ગેરજો અંગે નહી બવડ બવની જાય ભાવડ. ૩
- પોશ્ત મહિનાની ટાઢડી વાયુ શીયાળુ વાય
કલુખી પાશે કપડાં નથી દાડી કડકડ થાય ભાવડ ૪
- આહમહીને મનમાં વિચારયુ દેખી ધર્મીડાની પેગ
અડધા આપીશું વણીકને અડધા લેઈ જઈશું ઘેર. ભાવડ ૫
- હોળી દેખી કોળી ઉઠતયા એરી ફાગળની પેર
ખેતર નિષે ચોરી કરે કલુખી જાય જો ઘેર. ભાવડ. ૬
- અઘતરે ચીંતા હોયે ધણી વેરો ભરવાને માટ
ધર માંડી દામ મળે નહી જાય વણીકને હાટ. ભાવડ ૭
- વઈશાખે વીવાહ આદરયા લીકું શુભ લગન
વીવાનું ધન દેવું કરી ચયા મનમાં મગ્ન. ભાવડ. ૮
- જેઠ મહીને ઝટ ઉઠતોખાતર ભરવાને કાજ,
ખાંતથી મહેનત અહુ કરે રાખે ઇંવર લાજ. ભાવડ. ૯

અણાડે આતિફું આલીયું ખેલી કરવાને માટે;
 ધરમાંડી બી કે જેવડ નથી જાય વણીકને હાટ. બાવડ. ૧૦
 માણ આવજી ભલે આવીયો બીજાંય કલુખીની તાર
 કેડમાં લટકે બાળકું માથે નીતરે ચાર; બાવડ ૧૧
 બાદરવે પુખ્ત બહુ થયો મનથી માણો ધાલ;
 ખેતર ટોવાને માણે હાથે ગોફણ માલ બાવડ ૧૨
 આશોમાં કણ્ઠની વાસો રહે ટાઢા દુકડા ખાલ;
 કેવો દીન દીવાળીનો ન જાણે મનમાંય બાવડ. ૧૩
 અર્ધકમાં અર્ધીક થું કીજીએ કહીએ કણ્ઠીનું કર્મ
 રણવાથી ખર્ચ કરે ધણું અંગારામ જાણે મર્મ. બાવડ. ૧૪

અંગારામ.

માયેનો પાકાર.

અરજી સુણાને મારી ઓ કહાન—અરજી સુણાને મારી.
 હજો કળાયુગ ત્રાસે હારી ઓ કહાન—
 અયુગે વાલા મુજને સંજાણી ચેતાયુગે મુને તારી
 દ્રાપદે મારી રક્ષા કીધી તો કળાયુગે કેમ સંહારી ઓ ક.
 વંદાવનમાં વાલા મુજને ચરાચી ગેવાળ થયાતા ગીરધારી
 તે વૃક્ષમાં મારૂ રક્ત રેડાયે તેથી રહું હું ચંક બિચારી ઓ ક.
 કૌરવ સભામાં વાલા ચીર પુરીને હિંગારી દ્રૌપદી નારી
 ચીરના બદલે ચર્મજ માફ આજે કળાયુગ લીએ છે કિતારી ઓ ક.

મોવરધનધારી વાંસા કુળ ખીહારી વૃળ વનિતાને તમે તાસી
 પૂર્વ જન્મે મેં શું પાપજ કીધાં તે મુજને મેલો યો વિસારી ઝો ક.
 કલ્પીમુગના વાલા કલકખાના લગ્ન છે અતિ બયકારી
 આપ પધારી કદી નજરે નિહાળો તો છુટે તમેને કંપારી ઝો ક.
 જુમના જીવન મારા પ્રજુજ પ્યારા ઘરજે છું માપ તમારી
 “સુવાણી સુતની” વિનતી સુણીને વહારે આવેને મોરારી ઝો ક.

અમે તો હિંદ મૈયાની બાવથી બહિત કરવાના ✓
 કરી કુરમાન સર્વસ્વ સહજ બવ સિંધુ તરવાના. અમે.
 જન્મ આ જન્મભૂમિની સેવામાં આપીને પ્રીતે
 તજીને સર્વ જન્મ જન્મલ દેયામાં હિંદ ધરવાના અમે.
 રમો રમમાં ભરી બહિત બૂલીશું બાન તનમનનું
 દુઃખોમાં માનીને સુખો ભારત ગુણ જાન કરવાના અમે.
 જીવીશું કે મરીશું એવી મુકીશું દર સહુ ચિંતા
 કરીશું બાન હિંમતથી વિપદ દેખી નડવાના. અમે.
 દુઃખોના કુમરો પુટી કદી પડશે અમે માથે
 તદાપિ કષ્ટ માત્ર માડીને નહિ તનથી વીસરવાના. અમે.
 પરાવા દેશના હીરા મણીશું કામ અંતરમાં
 અમારી માટી પણ મનથી મણી કરતુરી ફરવાના અમે.
 આંખીજના કુણી કષ્ટો થઈ પ્રીતિ સ્વદેશીમાં
 વિદેશી ઇતિ વારીને સ્વદેશી ભાવ બરવાના અમે.

મરીશું તોય જન્મીશું આ ભૂમિમાં ફરી નિર્મય
કરી જન્મનાથને આરજી પછી મરજીથી મરવાના.

અમહકાર.

ખેડૂતની આરતી.

જય ખેડૂત દેવા હરિ જય ખેડૂત દેવા

સ્તુતી કરીને આજે (૨) કરું કું તમ સેવા. જય ખેડૂત.

ખરે પૂં જમનો તાત સદિ કે તુજ આધારે હરિ (૨)

રાય રંજને રક્ષયત (૨) સૌનો અરથ સારે. જય ખેડૂત.

પશુ પંખીને છવ સરવે કલોલ કરી ધરતા હરિ (૨)

બાટ બવૈયા બાહણ (૨) આજ્ઞા પુજ કરતા. જય ખેડૂત.

ઠાઠ તાપ પરસાદ લેતો તુંજ સહન કરતો હરિ (૨)

દીલે દહન દુઃખ વેદી (૨) પર ઉર ભરતો. જય ખેડૂત.

કરતો કામ આગર પોતે રાત દિવસ રળતો હરિ (૨)

પણ કુધારા સંગે (૨) અત જય નવ મળતો. જય ખેડૂત.

સંપિત્તો સોજન કરતાં દીકનો પૂં બોલે હરિ (૨)

ભાયક થો જન ધરતા (૨) તુંજ આમળ ખોલો. જય ખેડૂત.

આવે અસાડો માસ આજા ઉદવજી કરતો હરિ (૨)

લેઈ સાંતિફું સમે (૨) ખેતરમાં ફરતો. જય ખેડૂત.

વાધ વરને સિંહ ચડી પું જરા નહિ ડરતો હરિ (૨)

આળસ સર્વે નહુને (૨) કામ સખત કરતો. જય ખેડૂત.

કમર કસીને લેઈ લાકડી ખેતરમાં ફરતો હરિ (૨)

ચોર છુટારાના બચથી (૨) કદી નહિ ડરતો જય ખેડૂત.

ધન્યવર કરજે સદાય સદા પું આ ખેડૂત નરને હરિ (૨)

કૃપા કરીને સદાયે (૨) ધીરપર કરધર ને જય ખેડૂત.

ખેડૂત જાનની આરતી જે દોઈ ગાશે હરિ (૨)

બળે ગંગારામ સેવક (૨) સુખીયો તે થાશે. જય ખેડૂત.

મં. આરામ.

